

Sannhetens øyeblikk?

Joda, jeg kjenner den. Dolken i ryggen.

Som kjent gjennomførte Forbrukerrådet i fjor høst en «kvalitetstest» av tannleger. Materialet ble presentert i FBI (Forbrukerinspektørene) på NRK og referert i noen av landets aviser 23. mars i år.

Jeg regner med at de fleste kollegaer er kjent med de publiserte påstandene og har gjort seg tanker om bakgrunnen. Som det blir fremstilt av NRK, Forbrukerrådet, professor Rykke og tildels NTF gjør et stort flertall (85 prosent i undersøkelsen) av norske privatpraktiserende tannleger en dårlig jobb.

Vi opplevde dette:

– De berørte klinikker får 1. mars en diskret mail fra Geir Røed i Forbrukerrådet om at de har foretatt en test blant tannleger og at resultatet blir presentert i NRK1, FBI. Vi blir bedt om å ikke kontakte pasienten som ble sendt til vår klinikk.

– Den 7. mars får vi en mail fra journalist Marit Higræff i NRK FBI der de varsler om at programmet vil bli sendt 23. mars og at behandlingsforslag med pris fra vår klinikk vil bli omtalt i programmet. Vi får et pliktmessig tilbud om å kommentere dette uten å få vite hva som blir presentert eller hvordan dette blir fremstilt i programmet. Vi blir henvist til Geir Røed i Forbrukerrådet for å få en rapport om hvordan vår klinikk faller ut i testen. Journalisten i NRK vil ikke være kilde for opplysninger om hva som presenteres.

– Jeg kontaktet Geir Røed per telefon og ba om en skriftlig rapport. Han sendte aldri noe.

– Jeg kontakter NTF og får deler av en rapport fra Morten Rolstad der kun «dommen» over vår klinikk foreligger – resten av rapporten får bare en utvalgt krets i NTF kopi av.

– I 12. time skriver NTF, etter stort press, en informasjonsmail til sine medlemmer der de informerer om tes-

ten og at det vil publiseres på radionyheter, NRK FBI og i Aftenposten dagen etter.

I all sin gru viser det seg at NTF, Forbrukerrådet, Fakultetet og journalistene har hver sin rolle i komplottet.

NTFs rolle:

– NTF har antagelig tidlig deltatt i regien av denne «kvalitetstesten» av tannleger med representanter fra Forbrukerrådet. NTF har holdt kortene tett til brystet, men så vidt jeg har forstått satte vår forening som en forutsetning at NTF skulle være med på å gjennomgå materialet etter testrunden og at ingen klinikknavn eller tannleger skulle nevnes når testresultatene ble offentliggjort.

– NTF unnlater å få sikre garantier for at undersøkelsen skal gjøres med et minimum av akademisk standard, vektlegge objektivitet fremfor subjektivitet, og å anonymisere ofrene.

– I presidentens leder kan det virke som om NTF kan ha vært motivert og blendet av anledningen til å markedsføre veilederen «God klinisk praksis» – på vår bekostning.

– Videre viser NTF en utrolig unnskyldbarhet når de blir anmodet om å gi ofrene støtte etterhvert som innholdet ble kjent i dagene før publiseringen. I virkeligheten satt NTF på materiale som fullstendig kunne kompromittere hele grunnlaget for programmet. De kjente Rykkes fundamentalisme, de visste at den klinikken som ble promotert sterkest var drevet av bekjente og arbeidskollegaer av Rykke, de visste at Rykke uttalte seg langt ut over sin kompetanse og de visste at resultatene ikke ble anonymisert. Verst av alt: de visste at det hele ikke ble presentert som noen objektiv undersøkelse med grunnleggende vitenskapelige krav, de visste at dette ble presentert som et pressescoop.

– Jeg tror ikke NTF har hatt gode

medierådgivere når rådene åpenbart har gått på å «vende det andre kinn». Tross enkelte gullkorn, fremsto presidenten som unnnfallende, veik og nærmest bekreftet at tannlegene var skandalisert, selv om det i virkeligheten var undersøkelsen som var skandalen. NTF satt med informasjon som kunne klargjort hva som skulle bli publisert og gitt oss som ble berørt en sjanse til å kunne kommentere saken uten bind for øynene.

– NTF visste at tannlegene ikke ble fritatt fra deres taushetsplikt og ikke engang fikk fremlegge tannlegens journal fra konsultasjonen. Dette kunne gi et minimum av innsikt om hvordan saken ble presentert for tannlegen og hva tannlegen registrerte og faktisk informerte pasienten om.

Fakultetet – tungt representert ved professor Rykke:

– Lar seg forlede til å lage en eneste fasit på tildels kompliserte kasus. Som akademikere vet vi at det er annerledes. På universitetet har vi lært at det er mer enn en vei til en optimal behandling og at en faglig ydmykhet er essensiell i adferd og ytring. Jeg vet ikke hvilke krefter som driver professor Rykke til å fremstå som en fundamentalist når han til og med vet at hans trangsyn vil bli publisert på riksdekkende TV med skade for velmenende kollegaer som kan ha samme berettigelse til faglig korrekthet som han.

– Jeg håper og regner med at dette ikke har gått upåaktet hen ved fakultetet og at mer vidsynte krefter tar affære.

– Jeg vet ikke når Rykke fikk vite at en av de klinikkene som ble undersøkt var drevet av to av hans bekjente og nære arbeidskollegaer på fakultetet, men han burde se hvor kraftig dette kompromitterer han og skandaliserer hele prosjektet.

– Selvfølgelig burde Rykke ha trukket seg og sine uttalelser når han ser at

undersøkelsen blir presentert som et pressescoop og milevidt fra grunnleggende vitenskapelige krav til en undersøkelse. Han har et tungt ansvar for at journalistene fikk mange utropstegn å servere, et tungt ansvar for at presentasjonen neppe kunne ha blitt verre.

Forbrukerrådet:

– Forbrukerrådet antas å ha et hovedansvar for undersøkelsen: for design, gjennomførelse og publisering. Som et skattefinansiert forvaltningsorgan representerer de oss alle og har en selvfølgelig plikt til å opprettholde et minimum av objektivitet og nøkternhet. Odontologi er vesentlig mer komplekst enn støvsugere og soveposer. Her har de holdt en usikker kurs på ukjent mark, har latt seg forlede av Rykkes fundamentalisme og NTFs unnfallenhet.

– Jeg tror de startet med gode hensikter, men har antagelig ennå ikke innsett at svakheten ved undersøkelsen er kompleksiteten i temaet og at fasitens sneverhet antagelig er gal.

– Direktør for forvaltningsorganet, Randi Flesland får seg til å bekrefte at dette er «et sannhetens øyeblikk» til tross for at de i god tid fikk vite om undersøkelsens skandaler og svakheter, men valgte å ikke gjøre noe med det. Det som ble presenteret i FBI var sannhet fordreid og manipulert til det

uigjenkjennelige. Det ble ikke et sannhetens øyeblikk... Jeg tror dessverre også de ble forført av ønsket om sensasjon. Dette er for dårlig for et statlig forvaltningsorgan.

NRK:

De eneste i komplottet som ikke har prestert uventet dårlig er NRK. De har kjørt på med forventede hersketeknikker: Holdt tilbake informasjon, klippet opptak og uttalelser slik at det passet inn i deres interessevinkel og har sendt det hele i beste sendetid. Grusomt og fordreid, men helt forventet. Godt skandalehåndverk.

Jeg har vært medlem og med det hatt tillit til foreningen i 30 år og føler meg sviktet. Selvsagt bør tannlegebransjen bli «gått etter i sømmene», men seriøse undersøkere må oppfylle et minimum av objektivitet i innhold, utførelse og presentasjon. Her har statens forvaltningsorgan, fakultetet ved Rykke, og vår egen bransjeforening sviktet oss. Presidentens oppsummering er: «Jeg håper at Forbrukerrådets undersøkelse fører til faglig engasjement som fører norsk odontologi fremover. La oss lære og derigjennom bli bedre.»

Har man som president lov til å opp-tre så unnfallende?

Hadde det gått like upåaktet hen dersom de offentlig ansatte tannlegene ble «kvalitetstestet» etter samme mal

og hengt ut i beste sendetid i en undersøkelse basert på fullstendig feil premisser?

Jeg mener NTF igjen har opptrådt uten rygggrad og latt sine medlemmer i stikken – ikke bare de berørte i testen. Fremstillingen i media presenterer generelle feilslutninger og svekker tilliten til hele tannlegestanden mens vår forening nærmest satt med hendene i fanget. Vår forening har demonstrert at den ikke har noen brodd og ikke deltar når premissene i bransjen skal presenteres.

Da jeg var med på å starte opp Praksiseierforeningen (PeF) hadde jeg håpet at vi i løpet av to-tre år skulle fått NTF til å støtte privatpraktiserende medlemmer bedre enn de gjorde i 2003. Jeg hadde trodd at vi sammen skulle gjøre PeF overflødig i løpet av kort tid.

Jeg tok feil – NTF trenger en vaktbikkje fortsatt.

Liz Günther